

בהמשך, חתומים עוד נגידי וחכמי ווילנא כמו רבי נח ב"ר אורי שרגא פייבש בלאך¹⁵, רבי משה ב"ר יהודה ליב¹⁶ ורבי יוסף ב"ר אליהו פעסעלעס¹⁷ יחד עם בן אחיו רבי אריה ליב בן דוב בער הנודע בשם ר' ליב ר' בערס¹⁸. ר' יוסף כותב מכתב ארוך של הערכה לרש"ד. קטעים מהמכתב נדפסו להלן בנספח א' סימן א'.

בהמשך יש עוד חתומים מאנשים מפורסמים בקהילה: רבי דוד ב"ר יעקב¹⁹, רבי משה ב"ר אברהם²⁰, רבי תנחום ב"ר פנחס²¹, ומכתב ארוך מרבי יעקב ב"ר חיים חתנו של הגאון רבי שמואל האב"ד דווילנא, הכותב בתוך דבריו [דף 20 א]:

ויוגד לשלמה אשר הלך שמעו וחיבורו בארצות פולין וליטא במקום אשר לא ידעו ולא יבינו אל פעולת המתרגם בטיב לשון אשכנז על מכוננו רק רבים שותים מביאור מים חיים ומחכמת שלמה תשבענה עיניהם.

אחריו חתם רבי שמשון ב"ר אברהם²². מעניין ביותר הוא מכתבו של רבי משה ב"ר מרדכי מיזל שמש דק"ק ווילנא²³ — נדפס להלן בנספח א' סימן ב'. ואחריו באו עוד

15 אחד הנדיבים הגדולים בווילנא, נפטר בשנת תקס"ט (קריה נאמנה עמ' 223; מוזכר בווילנא בתקופת הגאון עמ' 91).

16 היה ספרא ודיינא בווילנא, נפטר בשנת תקמ"ט, עיין עליו בקריה נאמנה עמ' 174; ובווילנא בתקופת הגאון לפי המפתח.

17 עיין למעלה בהערה 2. אף שר' יוסף פעסעלעס היה ממעריכי מנדלסון כמו שרואים מהמכתבים שכתב לפרידלנדר, ואף ניסה להשכיך שלום בין רש"ד למנדלסון, (כנראה שרש"ד לא גילה את הסיבה האמיתית לר"פ למה הוא עזב את ברלין היות וידע שר"פ הוא ממעריכו של מנדלסון) בכל זאת הוא כתב מכתב ארוך במעלת ביאורו של רש"ד.

18 ר' ליב ר' בערס היה אחד מראשי קהילת ווילנא, גאון מופלג ונדיב מפורסם. רש"ד כותב עליו: "התורני הרבני המופלג אשר לא ימוש מאהלה של תורה יומם ולילה" (ברכת יוסף דף ז ע"א). היה רעו ואמיתו של הגאון רבי אברהם דנציג בעל "חיי אדם" שמביאו בספרו נשמת אדם (הלכות ברה"מ כלל מז סק"ה) בזה"ל: "ועמיתי כריע כאח לי הנגיד הרב המופלג מו"ה ליב ב"ר בער...". פעל למען היישוב בארץ ישראל (תחת ידי יש מכתב שהוא משתדל להשיג תרומות עבור "עניי הצאן האשכנזים אשר בארץ המה"). ר' ליב האריך ימים ונפטר בשיבה טובה בשנת תקצ"א.

19 אחד מפרנסי הקהל, מחותמי החרם ע"י חסידים ומתנגדים ח"א עמ' 110; ובווילנא בתקופת הגאון לפי המפתח.

20 ע"י עליו בקריה נאמנה עמ' 201, "תורה מפיו לא משה".

21 מחשובי הקהל, ע"י בווילנא בתקופת הגאון לפי המפתח.

22 גביר מפורסם וחכם גדול, אביו היה אב"ד דק"ק זוואהיל, הוא תמך בהגאון אב"ד במחלקותו (ווילנא בתקופת הגאון עמ' 91), בשנת תקס"ט הוא חתום על תמיכת ישיבת וואלאזין, נפטר בשנת תקפ"ד (קריה נאמנה עמ' 258).

23 רבי משה ב"ר מרדכי ממשפחה מיוחסת מיזל היה שמש דק"ק ווילנא יותר מעשרים שנה. הוא היה מרואי פני הגר"א וכנראה בהשפעתו של הגר"א חיבר ספרו שירת משה (שקלאוו תקמ"ח), שהוא מונה מנין המצוות הרמוזים בפרשת האזינו כפי שגילה הגר"א. כשפרצה המחלוקת בווילנא עם החסידים עבר למחנה החסידים והתקרב מאד להאדמו"ר הגרש"ז בעל התניא. היה חכם גדול בחכמת העולם, ועל פי המסורה הוא עזר לרוסיה במלחמתם עם צרפת, בפקודת הגרש"ז. על אף השתייכותו